Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 31 (283) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 30 ЛІПЕНЯ 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

САМАДЗЕЙНІКАМ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ АД ГРОДЗЕНСКІХ СЯБРОЎ

Нядаўна наведаў Беласточчыну самадзейны ансамбль песні і танца Гродзенскага дома культуры. Беларускія артысты давалі свае канцэрты ў Беластоку і другіх гарадах ваяводства. Усюды іх прымалі вельмі горача, сардэчна. Сапраўды, самадзейнікам Гродзенскага дома культуры можа пазайздросціць не адзін прафесіянальны калектыў за іх высокае выкананне песень і танцаў. Пасля канцэрту ў Беластоку беларускія госці ўручылі мастацкім гурткам Беласточчыны (на рукі кіраўніка Ваяводскага дома культуры ў Беластоку) падарунак у постаці разьбы па дрэву п. з. «Вясковыя музыканты», які бачым на здымку

Фота: В. Млынчык

МАК фота: Г. Рагазінскі

Каб вочы дзяцей смяяліся

Не расказаць і не пералічыць усіх бед і няшчасцяў ад гарэлкі. Няма такога дня, каб не гаварылася пра яе. Калі б нават сабраць усе статыстычныя даныя: колькі гарэлкі выпіта, колькі самаходаў разбіла і людзей забіла гарэлка, колькі пажараў ад яе — то і так ніколі не пакажаш усяго вялікага няшчасця, якое нясе з сабой алкаголь. Бо ці ж цыфры скажуць нам аб цярпеннях жанчыны, у якой муж п'е, ці можна якой-небудзь меркай змерыць к р ы ў д у дзяцей, бацькі якіх п'юць, замест купіць дзіцяці шакалад, добрую булку, кілаграм яблык зімою, банку рыбнай кансервы. Ці можна цыфрай паказаць здароўе чалавека, якое з'ядае алкаголь? Калі вось гэтак пачынаеш думаць, даходзіш урэшце да нейкага тупіка, з якога цяжка знайсці выхад. Людзі — істоты з розумам, здольны думаць, разважаць і вось не могуць зразумець, што гарэлка — гэта труцізна не толькі для здароўя, але для радасці, спакою, усмешкі, дабрабыту — таксама. Гэта труцізна для шчасця.

(Працяг на стар. 5)

РОДНЫЯ КРАЯВІДЫ

На пашы фота: Г. Рагазінскі

ЗМЯНІЛАСЯ НАШАЕ ЖЫЦЦЁ

Ліпеньскае сонца пячэ так моцна, што ў яго промнях ледзь вытрымаць можна. Па баках польнай дарожкі, якая мае мяне завесці да самай вёскі, паша падзеленая агарожай на ўчасткі, дзе-нідзе парослая старымі дрэвамі і кустарнікамі. На гэтых участках пасвіцца чырвоныя, добрай пароды, і тлустыя каровы. Далей невялічкі ўзгорак, а за ім відаць некалькі хат. Распасціраюцца палеткі ўраджайнага жыта, белымі кветкамі квітнеючая бульба, зялёны лён, каноплі, буракі, бруква, гароднiна. Усё прыгожае не толькі само па сабе для чалавечага вока, але эмоцыю прыгажосці выклікае ў сэрцы стараннае і дбайнае гаспадаранне полем і пашаю. Вось хаця б упамянутыя ўчасткі, на якіх пасуцца каровы. Няма тут пустазелля, купін, а толькі роўненька зеленее трава. І адразу думаеш, што землябобы не пакідаюць зялёных багацццяў без дагляду, але ўгнойваюць і падсяваюць іх. Аб гэтым і вядзецца ў нас разумную, фахову прапаганду...

Затрымаўшыся пры некалькіх сядзібах, я ўзіраўся навокал і шукаў вачыма вёскі. Але ўдсюль было відаць шмат палубоў, адны бліжэй, другія далей. Амаль усе пакрытыя чарапіцай, бляхай або этэрнітам.

«А дзе ж тут вёска Вялікія Пасечнікі?» — мімаволі я задаваў сабе пытанне. Але на адным з панадворкаў угледзеў старэйшага чалавека, які сядзеў з малым дзіцём.

— Вы да солтыса?

— Не, да ўсіх, каго толькі сустрэну... Гэта вёска Вялікія Пасечнікі?

— Так, як бачыце, параскідана па полі. Яе ў нас называюць таксама Мескі Лес, бо калісьці тут раслі лясы, якія належалі да горада Бельска. Нашыя хаты называюць людзі «Стэпкі» або Лаўрыновічы (ад нашага прозвішча), а там вось Галёнкі (ад прозвішча Галёнка). У нашых Пасечніках амаль усе называюцца Лаўрыновічы і Галёнкі...

— Моцна змянілася нашае жыццё за народнай улады, — гаворыць мой субяседнік Рыгор Лаўрыновіч. — Маем электрычнасць, шмат розных машын, гадуем многа кароў і свіней. Цяпер хапае пашы, бо дзяржава правяла ў нас меліярацыю! Маем за што купіць штучныя ўгнаенні, якія цяпер у модзе ў нас. Можна сказаць, што адбудавалісь, бо ўсё было разбуранае, занядбанае.

МЕЛІЯРАЦЫЯ

Вялікія Пасечнікі ў сапраўднасці не вельмі вялікія, налічваюць толькі 37 гаспадарoў, а ўсіх жыхароў тут 183. Яны гаспадараць на 162 гектарах ворнай зямлі і 239 га сенажацяў і пашы. У даваенны перыяд хапала толькі сухога хлеба на цэлы год. Праца на полі была цяжкая; не было ніякіх машын, усё трэба было рабіць уручную. Нават на 10-гектаровай гаспадарцы трымалі толькі 1 або 2 каровы, якія ледзь жылі, не хапала корму. Каля 130 га балотністабагонных сенажацяў лічыліся толькі сенажацямі. Пасобныя гаспадары мелі толькі па два — чатыры вазы сена. Яны звярталіся не раз да ўлад аб дапамозе ў асушцы, але з гэтага рабіліся толькі насмешкі.

Першыя гады народнай улады. Жыхары В. Пасечнікаў сабіраюцца да купы. Памалу адбудоўваюцца. Нармальны спакой час ад часу парушаюць лясныя банды. Але і ў гэтыя цяжкія гады яны не забываюць аб сваіх гаспадарках і імкнуцца здзейсніць свае планы асушкі балота. З дапамогай прыходзіць улада. У гадах 1946 — 1947 раённае меліярацыйнае прадпрыемства з Бельска Падляшскага праводзіць пасечнікаўцам меліярацыю. Дапамагаюць таксама самі грамадскім чынам. Аляксей Лаўрыновіч арганізуе суполку ў загаспадараванні сенажацяў. Першае насенне травы ён прывозіць ад вядомага травa

(Працяг на стар. 4)

ЛІПЕНЬСКІЯ СВЯТКАВАННІ

Прыбыццё Юрыя Гагарына на ўрачыстасці, прысвечаныя 17 гадавіне народнай улады, было вялікай падзеяй у нашай краіне. Калумба космасу, які сваім подзвігам праславіў савецкую магутнасць і навуку на ўвесь свет, горача вітала грамадскасць Варшавы, Катовіц, Зялёнай Гуры, горача і сардэчна віталі партыйныя і ўрадавыя выдатныя асобы на чале з Уладзіславам Гамулкай, Аляксандрам Завадзкім, Юзэфам Цыранкевічам. У гарадах, мястэчках і вёсках людзі нашай краіны прагна чакалі каля радыёпрыёмнікаў, каб пачуць голас чалавека, які стаў сімвалам новай эпохі, якую адкрыла перад чалавецтвам савецкая навука. Дзяржаўная рада ўзнагародзіла першага касманаўта ордэнам Крыжа Грунвальду першага класа — найвышэйшай узнагародай нашай дзяржавы.

Юры Гагарын удастоіў сваёй прысутнасцю цэнтральную акадэмію ў Катовіцах, прысвечаную 17 гадавіне Маніфесту ПКВН, на якой выступаў з прамовай Уладзіслаў Гамулка, а таксама злёт моладзі з усіх ваяводстваў у Зялёнай Гуры.

Вялікая радасць і энтузіязм, з якім вітаюць Юрыя Гагарына краіны і народы, гавораць аб глыбокай пашане да яго подзвігу, да савецкай дзяржавы, да савецкай навукі.

*

У Беластоцкім ваяводстве грамадскасць урачыста адзначала свята Адраджэння. 21 ліпеня ў тэатры імя А. Венгеркі ў Беластоку адбылася ўрачыстая акадэмія, якую адкрыў першы сакратар КВ ПАРП Аркадзь Лашэвіч. З дакладам аб дасягненнях Беласточчыны выступіў старшыня Прэзідыума ВРН Ежы Попка.

У акадэміі прыняла ўдзел дэлегацыя з Гродзенскай вобласці. Старшыня дэлегацыі Г. А. Лапугін перадаў прывітанні жыхарам Беласточчыны ад працоўных Гродзеншчыны.

Ежы Попка для 10 асоб уручыў узнагароды ад Прэзідыумаў ВРН і МРН за заслугі ў грамадска-культурнай дзейнасці.

Акадэмія закончылася выступленнем мастацкага калектыву песні і танца Ваяводскага дома культуры «Курпе Зелёнэ». (мх)

ВАЙНА АБ БІЗЕРТУ

Праблема Бізерты мае сваю 3-гадовую гісторыю. Калі ў 1958 годзе Францыя павінна была прызнаць незалежнасць Тунісу, урад прэзідэнта Бургібы патрабаваў таксама звярнуць яму марскую базу, якая знаходзілася на паўночным мысе афрыканскага кантынента. Тады Францыя фармальна прызнала права Туніса да Бізерты. Аднак хацела на нейкі неакрэслены час мець базу ў сваіх руках, паколькі яна (гэтая база) мела вялікае стратэгічнае значэнне.

Паўтара года таму прэзідэнт Бургіба накіраваў ультыматум да французскага ўрада, каб французскае войска неадкладна пакінула Бізерту. Гэтае ультыматум дало пачатак вельмі скупым, спарадычна ведзеным, размовам, якія таксама не далі ніякай развязкі. Тым часам французскі ўрад пачаў мадэрнізаваць ваенныя базы ў Бізерце. Вясною гэтага года пачалі разбудоўваць стартавыя зоны на аэрадромах і перабудоўваць партовы басейн. Тыя факты, якія ўказвалі на жаданне застацца французскіх войск назаўсёды ў Бізерце, выклікалі пэўныя пратэсты ўсяго грамадства Туніса. Бургіба вымушаны быў накіраваць 7 ліпеня гэтага года новае катэгарычнае ультыматум, у якім патрабаваў спыніць пабудову ўмацаванняў і неадкладна пакінуць базу. Ультыматум засталося аднак без адказу.

Здарэнні, якія адбыліся ў выніку гэтых дыпламатычных прыёмаў, усім вядомыя. Туніскі народ узброены і не ўзброены ўтварыў жывыя барыкады вакол базы, якія не дазвалялі французскім войскам свабодна рухацца. Яно ж (французскае войска) прымяніла навейшае аружжа. Каля тысячы асоб загінула.

Якімі аргументамі карыстаецца Францыя, каб пакінуць свае войска на тэрыторыі Туніса? Аргумент толькі адзін. Французскі ўрад не таіць, што з пункту погляду геаграфічнага месцазнаходжання база ў Бізерце мае найлепшае ваеннае значэнне. Французскі ўрад замоўчвае толькі факт, што Бізерта з'яўляецца ваенным тылам для каланіяльнай вайны, якая вядзецца ў Алжыры. Падкрэслівае аднак значэнне базы для ўсёй сістэмы «абароны Захаду».

Зараз у Бізерце цішыня. У Тунісе з прамоваю выступіў прэзідэнт Бургіба. Ён сказаў: «Барацьба аб Бізерту яшчэ не закончылася, хаця паводле пастановы Савета Бяспекі спыніліся ваенныя дзеянні. Барацьба закончыцца тады, калі апошні французскі салдат пакіне апошнюю пядзю туніскай зямлі».

УЛ. ЛАЗІНСКІ.

ТАЙНЫ ШОСТАГА КАНТЫНЕНТА

Антарктыда — гэта апошні слаба даследаваны кантынент, на які вучоныя рада краін пачалі ўпартае наступленне, у многім падобнае на ўварванне чалавека ў космас, пакарэнне глыбіняў Міравога акіяна і адкрыццё тайны зямельных нетраў. Цікавасць да гэтай суровай часткі свету выклікана важнымі прычынамі. Разгадка многіх геафізічных з'яў звязана з працэсамі, узнікаючымі ў залежнасці ад геаграфічнага месцазнаходжання аддзельных вобласцей зямлі і пад уплывам кружэння зямнога шара. Гэтае кружэнне стварае розныя сілавыя палі з цэнтрамі ў палярных раёнах, якія акрэсліваюць рад важных з'яў у атмасферы, гідрасферы і літасферы. Таму ў час Міжнароднага геафізічнага года было пастаноўлена даследваць заканамернасці распаўсюджвання геафізічных працэсаў на ўсім зямным шары. Шляхам пастаноўкі адначасных даследванняў на ўсёй нашай планеце, арганізацыі іх у Антарктыцы прыдалі асобую ўвагу.

У студзені 1956 года ў Антарктыку прыбылі судны першай савецкай навуковай антарктычнай экспедыцыі «Обь» і «Лена», а праз месяц на беразе Антарктыды была адкрыта першая савецкая абсерваторыя Мірны.

Разам з Савецкім Саюзам, па дагаворанасці, доследы былі пачаты адзінаццацьмі іншымі дзяржавамі, а менавіта: Аўстраліяй, Англіяй, Аргенцінай, Бельгіяй, Новай Зеландыяй, Нарвегіяй, ЗША, Францыяй, Чылі, Паўднёва Афрыканскім Саюзам і Японіяй.

12 САВЕЦКІХ СТАНЦЫЙ

Да 1961 года савецкія экспедыцыі зрабілі 5 зімовак на Антарктычным кантыненце і 6 марскіх экспедыцый у водах Антарктыкі. Агульная колькасць персаналу, які ўваходзіў у гэтыя экспедыцыі, склала больш 2000 чалавек, з якіх 709 удзельнічалі ў антарктычных зімоўках.

Па абавязацельствам Міжнароднага геафізічнага года Савецкі Саюз павінен быў арганізаваць на Антарктыдзе чатыры навуковыя станцыі. Аказалася, што, каб дастацца ў глыб кантынента і паўней рашыць навуковыя праблемы, неабходным арганізаваць 12 станцый.

ЦУДЫ АНТАРКТЫДЫ

На першы погляд на ўзбярэжжы Антарктыды няма нічога асаблівага: знаёмы палярнікам пейзаж — ільды, пінгвіны, снягі. Але і тут можна ўбачыць многа незвычайнага.

На граніцы ледзянога мацерыка і сушы савецкія вучоныя ўбачылі цікавую з'яву прыроды. На прыбярэжных участках сушы, якія не пакрыты лёдам, сустракаюцца ўмовы, якія нагадваюць пустыні гарачага пояса. Асабліва ярка гэта праяўляецца на беразе Інгрыд Крыстэнсен, у своеасаблівым антарктычным аазісе. Тут паветра настолькі сухое, што яго адносная вільготнасць месцамі зніжаецца да 15 і нават 10 працэнтаў. З-за прыўзнятасці ўзбярэжжа салісты парог аддзяліў ад мора доўгую вузкую паласу - даліну, якая на 15 кіламетраў уразаецца ў сушу. На дне гэтай даліны ў радзе паглыбленняў утварыліся азёры.

Як у даліне, так і ў азёрах няма ніякага жыцця. Яркае і нават гарачае сонца ў антарктычныя летнія месяцы награвае тут камені да 35 градусаў. З-за страшэннай сухасці паветра і глебы, мноства горкасалёнай вады і пануючай тут незвычайнай цішыні, даліна робіць уражанне мёртвай пустыні. На берагах азёр можна ўбачыць высахшых ці засоленых чарвей, губак, птушак і нават цюленяў.

Другая рэдкая з'ява прыроды — каляровы снег, які выпаў на станцыі Лазараў. Выйшаўшы раніцай узяць пробу, метэаролаг Н. Макараў заўважыў мноства тоўстых пласцінак, доўгіх іголак, конусаў і іншыя віды ападкаў, якія аказаліся афарбаванымі. Чырванавата - карычневыя палоскі і мазкі размяшчаліся на сняжынках нераўнамерна. Гэта з'ява пакуль што застаецца загадкай.

«СПЯВАЮЧЫ» АЙСБЕРГ

Аднойчы даследчыкі, прабіраючыся паміж айсбергамі, пачулі дзіўныя спевы. Дакладней, гэта было нешта падобнае на гукі аргана. Гукі ішлі ад айсберга, што сягзеў на водмелі. Ён патрэскаўся і, здавалася, вось-вось развалiцца. Часам мілагучны гук сціхаў, потым зноў узрастаў. Падышоўшы да ледзяной глыбы, даследчыкі ўстанавілі, што праз адну са шматлікіх трэшчын з шыпеннем вырывалася паветра.

Рашэнне загадкі аказалася вельмі простым. Хвалі, якія ішлі з боку Індыйскага акіяна, узнімалі і апускалі ўзровень вады вакол айсберга, у выніку вада ўнутры трэшчын падымалася і выцясняла паветра, якое вырывалася наверх. «Спяваючы» айсберг — з'ява вельмі рэдкая і цікавая.

«ДЗІЦЯЧЫЯ САДЫ» ПІНГВІНАЎ

У Антарктыдзе мноства пінгвінаў Былі выпадкі, калі гэтыя птушкі цэлымі калоніямі прыходзілі да зімоўшчыкаў, якія збіраліся на мітынг у першамайскае свята. Птушкі спакойна стаялі, з цікавасцю назіраючы за выступаючымі.

Але самым цікавым у жыцці пінгвінаў з'яўляюцца іх «дзіцячыя сады». Звычайна пінгвіны не выседжваюць, а «выстойваюць» птушанят. У суровы зімовы час, у жорсткую завіруху яны нясуць яйкі па 500 грамаў. Сваё адзінае яйка птушка трымае ў лапах, накрыўшы яго зверху скуранай складкай жывата ў выглядзе пераkуленай сумкі. І яйка ляжыць да таго часу, пакуль не выведзецца птушаня.

Дарослыя птушкі трымаюць малых пінгвінаў у цёплых укрыццях на жываце, пакуль тыя не пакрыюцца пухам. Потым птушаняты адыходзяць ад бацькоў, збіраюцца ў групы, утвараючы арыгінальныя «дзіцячыя сады». Блізка прыціснуўшыся адзін да аднаго, пінгвіны саграваюцца без дапамогі бацькоў. Такія «цёплыя» кампаніі можна назіраць усю антарктычную зіму, г. зн. у нашы летнія месяцы.

РЫБА З БЕЛАЙ КРЫВЁЮ І МАРСКІ СЛОН

У водах Антарктыкі савецкія вучоныя злавілі дзіўную рыбу, якая па форме свайго цела нагадвае вядомага нам шчупака. Даследаваннямі доктара біялагічных навук А. П. Андрыяшава ўстаноўлена, што кроў антарктычнага шчупака бясколерная. У ёй няма ні гемаглабіну, ні эрытрацытаў, а колькасць жалеза ў 10 разоў меншая, чым у рыб з чырвонай крывёй.

Другой рэдкай знаходкай лічыцца галава марскога слана, якую нядаўна прывезлі ў Ленінград. Марскі слон... Гэты від велізарных цюленяў, якія дасягаюць у даўжыню амаль сямі метраў, цяпер усё радзей і радзей сустракаецца ў далёкіх морах.

МУЖНАСЦЬ ДАСЛЕДЧЫКАЎ

Бесперабойнае і неадкладнае выкананне навуковых праграм патрабавала выключнай самаадданасці, мужнасці і дысцыпліны ад удзельнікаў экспедыцый, таму што работы праходзілі ў самых суровых на зямным шары кліматычных умовах. Калектывам савецкіх станцый Усход, Савецкая і Камсамольская, размешчаных у цэнтральнай частцы Антарктычнага кантынента на вышыні блізка 3,5 кіламетра, прыходзілася працаваць пры самых нізкіх тэмпературах паветра, з якімі амаль не спатыкаўся чалавек. У палярную ноч маразы ў раёне гэтых станцый даходзяць да 80 градусаў. На станцыі Усход былі зарэгістраваны абсалютныя мінімумы тэмпературы для паверхнасці зямнога шара 87,4 і 88,3 градусы холаду.

Пры гэтых тэмпературах гаручае, змазныя рэчывы, металы, гума і іншыя матэрыялы губляюць свае звыклыя ўласцівасці: авіяцыённы бензін не загараецца, масла гусцее, будаўляныя матэрыялы, гума, металы становяцца нязвыкла хрупкімі і лёгка разбураюцца. У выніку гэтага аддзельныя часткі будынкаў аказаліся пашкоджанымі, абсталяванні станцыі выходзілі са строя.

На ўнутрыкантынентальных станцыях людзі цярпелі ад недахопу кіслароду, выключнай сухасці паветра і нізкага атмасфернага ціску.

У перыяд палярнай ночы гэтыя станцыі аказваліся поўнасцю адрэзанымі ад навакольнага свету, таму што сродкі наземнага і паветранага транспарту не маглі дзейнічаць пры вельмі нізкіх тэмпературах.

Цяжкімі для работы былі такія раёны прыбярэжных антарктычных станцый, дзе заўсёды панавалі сільныя штурмавыя ветры і снежныя заносы. Сярэдняя месячная ветра ў абсерваторыі Мірны дасягала ў зімнія месяцы 17—18 метраў у секунду (гэта значыць 60—65 кіламетраў у гадзіну). Часам на прыбярэжныя станцыі абрушваліся ўраганныя ветры

(Працяг на стар. 6)

Пасля ўдачнага бою Мінай з атрадам вяртаецца ў лагер амаль не трапіўшы па дарозе пад бамбардзіроўку. На другі дзень ідзе ў засаду Абраменка. Удалося. Чатыры машыны з абслугай знішчаны.

Пудаць спала. Прыціскаючыся да платоў, шэсць партызан быстра перабягалі ад хаты да хаты.

— Стой, хлопцы, — шапнуў Абраменка, — вось і мой дом.

Ён заглянуў у цёмнае акенца, але нічога не мог разглядзець праз шыбу. Камандзір узвода ціха пастукаў, і, быццам толькі і чакалі гэтага стуку, у сенях бразгнула засаўка, дзверы бязгучна адчыніліся, на парог выйшла жанчына ў доўгай белай сарочцы.

35

— Яўгень, ты? — прашаптала яна. — У нас немцы...

— У хаце? — падаўся назад камандзір узвода.

— Не, на фабрыцы: цэлы полк начуе ў сушыльным цэху.

— Ну, да раніцы яшчэ далёка...

Абраменка, а за ім і рэшта паціху ўвайшлі ў хату. Тут было цёмна, душна.

— Дзе сын? — спытаў Яўгень.

У жонкі перахапіла дыханне:

— Ты за ім? Дык ён жа яшчэ зусім хворы.

Абраменка падышоў да ложка. Сын спаў тварам да сцяны і часта дыхаў... Так, нельга браць яго ў лес, ні ў якім выпадку...

А гаспадыня завесіла акно, запаліла капцілку, прынесла і паставіла на стол збанок малака, талерку нарэзанага хлеба.

— Сядайце...

Усе з ахвотай узяліся за малако: у лесе адзвычаіліся ад яго.

— Баюся я за нашага хлопца, Яўгень, — зноў адазвалася жанчына. — Увесь час чапляюцца: салдат,

36

маўляў і толькі. Які, гавару, паночкі, салдат? Ён жа маладзенькі, семнаццаці год няма!

Абраменка дапіў малако, падняўся, паправіў дзягу, на якой віселі гранаты:

— Пацярпі, маці. Паправіцца — і яго, і цябе забяру да сябе. А пакуль нельга. — І, абярнуўшыся да таварышаў, дадаў: — Пара.

Вышлі, агародамі дабраліся да хаты Буліна, разбудзілі. Той адразу зразумеў, што ад яго трэба бацьку Мінаю, і павёў партызан да фабрычнага склада.

У складзе ўзваліўшы на плечы Міхайлава цяжкую бочку, партызаны накіраваліся да моста. Дабраўшыся ўдачна да моста, Міхайлаў скінуў бочку, і яна разбілася, стукнуўшыся аб насціл. Смала пачала быстра расцякацца.

— Адыходзь! — Абраменка чыркнуў запалкай.

Агонь, спярша нясмелы, лізнуў густую ліпкую масу, потым весялей, быстрэй пабег далей і з сілай ірвануўся ўверх.

Міхайлаў не вытрымаў, засмяяўся:

37

— Вось гэта дык ілюмінацыя!

З боку Пудаці пачуліся выстралы. Абраменка зразумеў: «Ага, прачнуліся паны «завеўнікі»!

— Пашлі, хлопцы, — сказаў ён. — Цяпер ні адзін танк тут не пройдзе...

*

Мінай у гэту ноч не спаў: з нецярплівасцю чакаў вяртання групы Абраменкі. Група вярнулася толькі перад ранкам. Камандзір узвода далажыў:

— Таварыш камандзір атрада, заданне выканана: мост праз раку Усвячу спалены. Усе ўдзельнікі аперацыі без страт вярнуліся ў лагер!

— Дзякую, Яўгень, — Мінай працягнуў яму руку.

— Служу Савецкаму Саюзу!

— Ідзі, адпачывай, дарагі.

Пасля абеду Абраменка зноў прышоў да яго:

— Дазвольце, бацька, пад Пудаць схадзіць.

— Навошта?

— Паглядзець, што фашысты робяць. Мо' новы мост будуюць?

— Што ж, схадзі.

38

І Яўгень пашоў. Пашоў адзін, меў надзею хутка вярнуцца назад...

У Пудаці да гэтага часу скапілася шмат фашысцкіх войск. З кожнай гадзінай прыбывалі ўсё новыя палкі і батальёны і вязнулі тут: далейшы шлях на ўсход быў адрэзаны.

З Суража, для суда і расправы, прыімчаў нямецкі камендант. Разам з ім прыехаў цэлы і здаровы Васіль Фаменкаў. І на гэты раз удалося яму пазбегнуць расплаты: у гарачцы бою ніхто не ўспомніў аб здрадніку, які сядзеў у турме. А калі гітлераўцы занялі горад, яны адразу выпусцілі Фаменкава на свабоду.

Нямецкі камендант Суража хутка прыблізіў яго да сябе: такія падонкі і былі патрэбны фашыстам. Таму ён у Пудаць узяў Фаменкава з сабою: дык Васіль тут ведаў усіх. Узяў і не памыліўся: здраднік адразу ўзяўся за работу. Праз гадзіну перад камендантам ляжаў пералік людзей, якія, па меркаванні фашысцкага халуя, маглі падтрымліваць сувязь з «бандай Шмырава». Быў у гэтым пераліку і брат камі-

39

сара — Карл Шкрэда, і зяць Міная — Майсей Капцелаў, і сын Абраменкі, і рабочы Булін...

— Арыштаваць, — загадаў камендант. — Неадкладна!

*

...Абраменка сядзеў у карчах і назіраў за пасёлкам, за дарогай. Неўзабаве на дарозе з'явіўся знаёмы калгаснік.

— Эй, браток, — паклікаў яго партызан. — Падыдзі да мяне на хвіліну, раскажы, што ў Пудаці робіцца.

Калгаснік аж змяніўся, пазнаўшы Яўгена. Спытаў, хаваючы вочы:

— Або ты нічога не ведаеш? Разам з іншымі сына тваёго арыштавалі.

— Сына? — голас Абраменкі адразу ахрып, зламаўся. — А дзе ён цяпер? Дзе арыштаваныя?

— У пажарцы іх трымаюць.

Партызан і не прыкмеціў, як калгаснік пашоў. «Няўжо загіне сынок? Няўжо не выручу? Не, не можа гэтага быць?»

40

Ён ведаў тут кожны куточак сваёй, роднай беларускай зямлі і, вырашыўшы, пачаў паўзці да фабрыкі. Вось і глыбокі роў. Працуючы локцямі, партызан пачаў прабірацца па гразнаму дне яго: там цяпер ужо недалёка, стаіць пажарнае дэпо, і ў ім — сын...

Магчыма, Яўгеню і ўдалося б ажыццявіць свой план, калі б не прыкмеціў яго Васіль Фаменкаў, які выпадкова праходзіў каля рова. Здраднік увесь гэты час гойсаў па Пудаці, шукаў новых ахвяр, і вось — наткнуўся. Але нічым не выдаўшы сябе, адразу павярнуў убок і неўзабаве вярнуўся з жандарамі.

— Вось ён! Бярыце мінаеўскага бандыта!

*

...Даведаўшыся аб арышце Яўгена, Мінай тут жа даў каманду:

— На Пудаць!

Неўзабаве партызаны падходзілі да фабрыкі з боку лесхоза. Размясціўшы байцоў у рове непадалёк ад

41

гэтага будынка, камандзір атрада паслаў дазорных з біноклям на найбліжэйшае дрэва, загадаўшы ім разглядзець, ці шмат гітлераўцаў у пасёлку. Неўзабаве дазорныя далажылі, што з боку Пудаці да лесхоза ідзе чалавек трыццаць варожых салдат на чале з афіцэрам. «Няўжо даведаліся аб нашым з'яўленні?» — падумаў Мінай. Але салдаты ішлі строем, з аўтаматамі за спіною, а побач з калонай, спакойна і бесклапотна, ішоў афіцэр з люлькай у зубах.

Значыць, не з-за партызан з'явіліся яны. Гітлераўцы ўвайшлі на панадворак лесхоза і спыніліся так блізка, што партызаны бачылі, як блішчаць гузікі на іх мундзірах.

Афіцэр нешта рэзка крыкнуў, паказваючы рукою на будынак канторы, і ў тую ж мінуту салдаты парушылі строй. Падштурхваючы адзін другога, яны падышлі да стога сена і кожны ўзяў па ахапцы. Але не паспелі яны вярнуцца да будынка лесхоза, як па сігналу Міная грымнуў дружны партызанскі залп.

(Працяг за тыдзень)

42

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

ДАЖАЛІ ЖЫТКА

(Жніўныя абрады на Сакольшчыне)

Сонца ішло к заходу. Цені смуклых таполяў усё даўжэлі. Стары Шыманюк канчаў дажынаць жыта. Яшчэ два ўзмахі касы, і жніво ў Шыманюка закончылася. На іржышчы роўнымі радамі ляжалі цяжкія снапы жыта.

У адным толькі месцы на сярэдзіне палетка стаяла жменя няскошаных каласоў. Гэтая жменя была прызначана на клямпопку. Старэйшы сын Шыманюка — Вася вязаў ужо апошнія снапы круцялём. Шыманюк абцёр змакрэўшы лоб, з гонарам глянуў на зжатае жыта і паклікаў Марысю — сваю наймалодшую дачку, кажучы ёй бегчы дадому па кветкі, якія былі патрэбны, каб упрыгожыць клямпопку. Жонка Шыманюка вырывала зелле вакол клямпопкі. Так наказваў звычай, інакш жыта на будучы год будзе зарослае зеллем. А да гэтага ніводзін добры гаспадар не павінен дапусціць.

У той час, калі Шыманючыха ўвіхалася каля клямпопкі, Шыманюк з сынам зносілі снапы і ставілі ляшкі.

Ды вось і Марыся вярнулася з кветкамі. Былі ў яе і чырвоныя півоніі, і ружовыя мальвы, гваздзікі, настурцыя, белыя лілііі і цаглястыя «смаліносы».

Шыманючыха, выпалаўшы клямпопку, аблажыла яе вакол дробнымі каменнямі, пасярэдзіне палажыла адзін больцы камень і заслала яго кавалкам белага ільнянага палатна. На палатно палажыла кусок хлеба.

— Мама. А навошта ты кладзеш хлеб на камень, — спытала Марыся.

— Бачыш, Манька, хлеб да клямпопкі кладзецца для зайца, каб і на другі год жытка вырасла прыгожае, і каб Бог даў, было многа хлеба. Стары то звычай — нашы прадзеды рабілі гэтак, то і нам не інакш рабіць.

У той жа час Шыманюк з Васяй скончылі работу пры снапах і вольным крокам, як і належыць гаспадарам, набліжаліся да ўпрыгожанай клямпопкі.

Шыманюк агледзеў клямпопку вакол і звярнуўся да сына.

— Васька, а дзе круцель? Дай яго.

Вася падаў кіёк, якім вязаў снапы. Шыманюк узяў яго, абгледзеў і ўбіў у сярэдзіну клямпопкі. Васі шкада зрабілася новага круцяля— зжыўся з ім праз жніво.

— Тата, а не шкада такога добрага круцяля?

— Мо' і шкада, — адказаў бацька, — толькі бачыш, у стадолу яго нельга забраць з поля.

— Чаму? — здзівіўся Вася.

— Як бы ты яго занёс у стадолу, то за ім з поля пашлі б усе мышы. Ды не дуры галавы круцялём, хадзі вось выбярэм папасы на празьмо. Жанчыны ўжо клямпопку зрабілі, а ў нас яшчэ работы колькі.

І абодва пайшлі шукаць найпрыгажэйшых каласоў і выцягваць іх са снапоў. Калі сабралі ўжо патрэбную колькасць, Шыманюк зраўняў іх і сплёў у прыгожую касу.

— Тата, а навошта празьмо? — цікавіўся Вася.

— Як гэта навошта! — узбурыўся Шыманюк. І ўжо спакайней дадаў: — Да празьма з жыта дадаю потым авёс, ячмень, пшаніцу. Маці даложыць капусту, моркву, пятрушку і іншую гародніну і плады, і на зялёную занясем усё пасвяціць. Так рабілі нашы дзяды — прадзеды. Жыта ўвосень высеем, а гародніна — гэта лякарства, якім можна і самому палечыцца і дабытак абараніць ад хваробы. Калі якая баба нашую бабку «зурочыць», то чым яе вылечыш, як не гэтым. Старыя людзі заўсёды так рабілі.

Так размаўляючы дайшлі да Шыманючыхі, якая збірала ўжо талеркі, з якіх елі абед.

— Манька, бяжы па гаршок, — з варот крыкнула на дачку. Ды вады не вылівай на поле, бо на другі год у гэтым месцы вырасце асот.

Сонца ўжо схавалася за гарызонт, калі Шыманюкі ішлі дахаты.

Серпы не жнуць, — нажаліся
Ручкі не ймуць, — наймаліся...

раздалося з суседняга поля, дзе Каладзеі заканчвалі свой палетак.

Шыманючыха адкашлянулася і галосным альтам адказала суседзям.

Маладая, маладзенька
Па месяцу жыта жала
І з месяцам размаўляла...

Шыманюк заахвочаны прыпеўкамі, падкруціў вусы і, перабіваючы жонку, гукнуў на ўвесь голас.

Дажалі жытка,
Выгналі зайца.
У нашага пана...

А сціхні! — крыкнула Шыманючыха. — Не сорамна табе такія рэчы спяваць пры дзецях, — сказала з дакорам у голасе.

— Сорам не дым, вачэй не выгрызе, — адказаў Шыманюк. — А песня гэта старая — мой бацька яшчэ за паншчыны яе спяваў. І не раз ад эканома дастаў бізуном. — закончыў ціха.

Набліжаліся ўжо да варот свайго гумна, калі раптам з-за стадолы выскачыла Ганка з вядром вады, падбегла да Васі, які з павагай нёс празьмо, і хлюснула на яго ўсю ваду. Вася не паспеў адскочыць нават убок, як халодная вада абмачыла яго ўсяго і сцякала цяпер з адзежы, з валос.

— А каб цябе! — пачаў было, але бацька спыніў яго.

— Ціха, Васька, такі ўжо звычай, каб на другі год сушы не было, і таму няма за што гнявацца. На другі год дамо Ганцы несці празьмо, тады ты ёй адплаціш. А цяпер дай празьмо, і бяжы пераапраніся, а то змерзнеш.

*

Цяпер, калі жніво праходзіць пры дапамозе жняярак, а касу ўжываецца толькі тады, калі жыта град або дождж паломіць, забываюцца і прыгожыя жніўныя звычаі.

Старыя людзі расказваюць, як то яны вымушаны былі ў спёку жаць жыта сярпамі, палівaючы яго потам. Але так як каса замяніла серп, так цяпер жняяркі замяняюць людзей. З часам камбайн выжане з поля конную жняярку. Праца гаспадара перастане быць цяжкай працай ад світання да цямна.

Увечары старыя людзі сядуць на шкляных ганках і будуць унукам расказваць, як гэта было даўней.

С. Каміньскі

КУЛЬТУРА

слова не чужое

Лёгкі вецер зайграў па дротах электрычнасці і радыяфоніі, прыгнаў невялікую хмару, пакрапіў дожджык. Некалькі мужчын, вяртаючыся з поля, затрымаліся пад дрэвамі, што растуць у канцы вёскі ля магілы 5-ці паўстанцаў, загінуўшых тут у студзеньскім паўстанні 1863 года. Мужчыны расказваюць аб зменах, якія адбыліся на Гайнаўшчыне, аб тым, што Арэшкава часта наведваюць турысты, а таксама аб сваёй святліцы.

СВЯТЛІЦА

Сваю святліцу пабудавалі арэшкаўцы ўжо даўно. У яе пабудову шмат улажылі працы і таму ганарацца ёю.

Многа радасці і бадзёрасці знаходзіць у святліцы моладзь! Ды і не толькі адна моладзь, але і старэйшыя жыхары вёскі нярэдка наведваюць святліцу. Зрэшты, ёсць што наведаць, развесяліць сабе сэрца і, што бадай найважнейшае, навучыцца. Вось яны, рэчы, якія служаць гэтай мэце: шашкі, шахматы, пінг - понг, радыёпрыёмнік «Сырэна» з адаптарам (шмат розных пласцінак, сярод якіх найбольшай папулярнасцю карыстаюцца рускія, беларускія і ўкраінскія песні), часопісы і газеты.

У святліцы змяшчаецца грамадская бібліятэка, якой кніжны фонд налічвае 3277 экземпляраў усялякай літаратуры. Бібліятэка мае 3 свае пункты ў вёсках: Вітава, Доўгі Брод і Арлянскія Чэхі. Улічваючы і бібліятэчныя пункты, грамадская бібліятэка ў Арэшкаве мае звыш 300 сталых чытачоў. Прагледзеўшы бібліятэчныя карты чытачоў можна сцвердзіць, што кніжка ў Арэшкаве і акалічных вёсках карыстаецца належным сабе аўтарытэтам, як крыніца ведаў і фарміравання культурнасці чалавека.

Але вернемся да святліцы. У час разгару палявых работ здавалася б, што людзям «не да святліцы». Аднак жа няпраўда, бо і цяпер увечары яе наведвае ў сярэднім каля 20 асоб, перш за ўсё, зразумела, моладзь. І важнае, як гавораць старэйшыя жыхары, што ў арэшкаўскай моладзі «не ў модзе» цяпер піццё гарэлкі ці віна. А ў гэтым заслуга святліцы, імкненняў яе апекуноў да культурнасці ў штодзённым жыцці моладзі. Амаль у кожную нядзелю ў святліцы адбываюцца танцавальныя вечары «пад адаптар». Часта іграе на гармоніку Коля Галёнка. Гэтыя культурныя вечары прыцягваюць таксама ў Арэшкава моладзь з суседніх вёсак. На сцэне ў арэшкаўскай святліцы нядаўна выступілі гурткі з Семяноўкі, Старога Ляўкова і Горнага Груда.

Добрае прыпісваецца заслугам або калектыву або аднаму чалавеку. У Арэшкаве можна яго прыпісаць калектыву: настаўнікам мясцовай школы, працаўнікам грамадскай рады нарадовай і апякунцы святліцы. Апошняй з'яўляецца Марыся Чурак. Дзяўчына маладая, у мінулым годзе закончыла агульнаадукацыйны ліцэй у Гайнаўцы. Атрыманне атэстата сталасці не «перашкодзіла» ёй (што рэдка здараецца і заслугоўвае на асабістую пахвалу) вярнуцца ў родную вёску і працаваць з аднавяскоўцамі, паказваць ім дарогу да культурнасці.

НАРОДНЫ УНІВЕРСІТЭТ І КІНАФІЛЬМЫ

Важным асветна-культурным мерапрыемствам было арганізаванне ў Арэшкаве народнага універсітэта. Непасрэдным яго арганізатарам была мясцовая інтэлігенцыя. Праз усе тры гады існавання універсітэт карыстаўся вялікай папулярнасцю. Шмат дакладаў было прачытана на разнародныя тэмы, з розных галін жыцця. Між іншым даклады лекара Грыгарука з Гайнаўкі аб хваробах, медыцыне і здароўі, а таксама праф. Панка з Беластока на тэмы сацыялагічна - бытавыя слухалі па 80 чалавек у мясцовай святліцы. Шмат таксама было дакладаў і гутарак на сельскагаспадарчыя тэмы.

Папулярнасцю ў Арэшкаве цешацца таксама кінафільмы. Раз у месяц прыязджае сюды кінаперасоўка. Апошнім часам мясцовы сельскагаспадарчы гурток пры дапамозе Павятовага саюза сельскагаспадарчых гурткоў у Гайнаўцы раз у месяц арганізуе паказ кінафільмаў на сельскагаспадарчыя тэмы.

*

Вечарэла, калі я пакідаў Арэшкава. Ля будынку мясцовай 7-класнай школы сабралася каля 30 асоб. маладых мужчын. За хвіліну яны пачалі свае заняткі, — гэта ўдзельнікі матацыклетнага курсу. Іх задавальненнем на тварах спалучалася неяк з маім задавальненнем ад добрага ўражання па поваду культурнага ўздыму нашай вёскі.

М. КУРАШ

ЯК У СЯМ'І

Беларускі мастацкі гуртох у Семяноўцы (Гайнаўскі павет) быў створаны 10.IV.60 г. Кіруе ім вядомы грамадскі дзеяч, сяброўка Ніна Бура.

У сучасны момант гурток налічвае каля 30 асоб. Усе яны з'яўляюцца членамі БГКТ.

Праграма гуртка вельмі разнастайная і багатая па зместу.

За так кароткі час сваёй дзейнасці гурток ужо шэсць разоў апрацоўваў новую праграму. Многа нумароў, якія ўваходзяць у праграму, напісала кіраўнічка, таленавітая Ніна Бура. Гэта, перад усім, кароткія, сцэнічныя карцінкі на бытавыя тэмы.

Гурток у Семяноўцы нядаўна заняў другое месца ў конкурсе — «Найлепшыя беларускія мастацкі гурткі ў грамадскай працы», за што атрымаў адаптар «Каралінка». Зараз гэты гурток з'яўляецца вядомым не толькі ў сваёй аколіцы. Пабываў ён у так аддеглых ад Семяноўкі мясцовасцях, як Нарва, Белавежа, Арэшкава. 13.V. г.г. гурток прымаў удзел ў канцэрце беларускай мастацкай самадзейнасці ў Варшаве, у сувязі з пятай гадавінай дзейнасці сталічнага аддзела нашага Таварыства.

Мастацкі гурток надзвычай актыўны і ў іншых галінах грамадскага жыцця. 8 сакавіка ў сувязі з Міжнародным жаночым днём наладзілі ўрачыстую акадэмію з багатай мастацкай часткай. З прамовай да насельніцтва на тэму Дня выступіла с. Ніна Бура. Гурткоўцы адзначаюць кожную важнейшую гадавіну, даючы бясплатныя выступленні.

Нядаўна па ініцыятыве Гайнаўскага ПЗГС-у ў Семяноўцы пачалі будаваць новую вясковую краму. Моладзь гуртка актыўна падтрымала гэтую ініцыятыву і ў 100% выканала свае абавязацельствы.

Дружны калектыў — дружныя людзі. Усюды разам — ці гэта ў працы, ці гэта на адпачынку, ці на... вяселлі. Бо калі хто жэніцца або выходзіць замуж, то запрашае ўвесь мастацкі гурток — сваіх сяброўак і сяброў.

Міла і прыемна, як ў сям'і.

(ся)

На здымку — мастацкі гурток з Семяноўкі.

фота **Г. Рагазінскі**

МАЮЦЬ НАЛЕЖНУЮ АПЕКУ

Лета. Гарачы час палявых работ. Адначасова перыяд найбольшай пагрозы пажараў. Пакінутыя ў вёсцы без апекі, дзеці, якім выпадкова трапяць у рукі запалкі і бяда няўхільная.

Жыхары Рыбалаў сёлета добра забяспечыліся ад пагрозы пажару. Яны, пры дапамозе прэзідыума ГРН і Інспектарата асветы, на час жніва арганізавалі ў вёсцы дзяцінец. Да яго бацькі запісалі 34 дзяцей. У вясковым дзяцінцы малышы атрымаюць належную педагагічную апеку і ежу. Кошт утрымання дзіцяці — не дарагі. Усяго 150 зл за ўсёй сезон. Затое, як жа выгадна гэта бацькам. Яны не патрабуюць хвалявацца за лёс пакінутых дзяцей у вёсцы, не патрабуюць адрывацца ад працы, каб пакарміць іх і дагледзець.

(вб)

працяг са стар. 1

ЗМЯНІЛАСЯ НАШАЕ ЖЫЦЦЁ

гадоўца гр. Тарасевіча з Новага Беразова. Праз некалькі год меліграцыя дае добрыя вынікі: замест даўнейшых трох вазоў асакі з балотам гаспадары сабіраюць па 20—30 вазоў самага найлепшага сена. Людзі разжываюцца ў гадоўлі кароў і авечак. Лік жывёлы хутка ўзрастае. Напрыклад, у бягучым годзе ў параўнанні да 1959 г. лік кароў у вёсцы павялічыўся амаль на 40%. Калі яшчэ ў 1956 г. сярэдні гадавы ўдой налічваў 1100 літраў малака ад каровы, дык зараз прадукцыйнасць каровы складае каля 3000 літраў малака ў год. Гаспадары штомесяц атрымліваюць нават па некалькі тысяч зл. чыстага даходу. Гэта дазваляе аплаціць у час падаткі, купіць штучныя ўгнаенні, купляць гаспадарчыя машыны і прылады. Дарэчы, прапушчанае малако большасць гаспадароў бярэ ў мясцовым скупачным пункце і корміць ім свіней. Сярэдні гаспадар у В. Пасечніках мае 15 шт. свіней, а лепшы — 10 можа закантрактаваць і выкарміць у адным годзе.

МАШЫНЫ

У Вялікіх Пасечніках у кожнага гаспадара на панадворку бачым нейкую гаспадарчую машыну. Найбольш папулярныя тут касілкі і жняяркі (іх не мае толькі некалькі гаспадароў), а таксама сеўнікі (да пасеваў насення і да рассявання штучных угнаенняў).

Пачатак пакупцы гэтых машын дала суполка некалькіх гаспадароў, потым пачалі купляць усе — суполька і паасобна. Ужо два гады пашырэнню механізацыі актыўна садзейнічае тут сельскагаспадарчы гурток. Гурткоўцы маюць ужо супольны абмалотачны агрэгат, апырсківач «Ольза», які карыстаецца вялікім поспехам, сячкарню да драблення кукурузы на сіласы (расліну гэтую ўжо ўводзяць у сваіх гаспадарках). Ёсць і пустачарка, дахаўчарка і шмат іншых машын. Таму ў В. Пасечніках знікаюць саламяныя стрэхі, а гаспадарчыя пабудовы ў большасці будуюцца з пустакоў. А будуюцца па-новаму. Вось, напрыклад, Іван Галёнка будуе хлеў спецыяльна для свіней. у якім будзе аддзельнае месца для кормнікаў і аддзельнае для «надворных», цэментавая падлога, сцёкі для жыжы, памяшчэнне на паднік і адразу ацэментаваны склеп на бульбу і буракі.

Актыўным у В. Пасечніках з'яўляецца старшыня сельскагаспадарчага гуртка Аляксей Лаўрыновіч, які ва ўсім дае прыклад. Дарэчы, раней ён быў ветэрынарным работнікам і ў гэтай галіне таксама часта дапамагае аднавяскоўцам.

*

Як прыемна, што пасечнікаўцы ідуць з прагрэсам. Цікава будзе зірнуць на іх жыццё за некалькі год.

М. КУРАШ

САМІ САБЕ

Грамадскія чыны для жыхароў Крынак — справа не новая. Яны ўвайшлі ўжо тут у традыцыю жыцця прыгранічнага мястэчка. А спраў у Крынках не мала, якія супольнымі сіламі лепш і зручней вырашаць.

Вось, напрыклад, вуліца Новая. Год таму назад яна толькі з назвы была «новай». У сапраўднасці гэта была вузенькая, забалочаная вулічка. Але супольная праца замяніла яе ў сапраўды прыгожую вуліцу. Грамадскім чынам тут навезена пяску, выбрукавана і пракладжана новыя карнізы. Зараз вуліца «22 ліпеня», дзякуючы грамадскаму чыну выглядзіць зусім па-новаму, па-святочнаму.

Жыхары Крынак грамадскім чынам сустрэлі сёлеташнае свята адраджэння, дзень 22 ліпеня. Паасобныя ўстановы ў гонар ліпеньскага свята прынялі грамадскія абавязацельствы. Яны хоць і невялікія, але сведчаць аб грамадскім зразуменні жыхароў Крынак. І так працаўнікі ГС упарадкуюць пляц вакол сваёй сядзібы. Працаўнікі шпіталя агародзяць басейн, а рабочыя гарбарні адрамантуюць і пакрыюць шопу ў сваім прадпрыемстве. Працаўнікі прэзідыума ГРН, пры фінансавай дапамозе павятовай рады ў Саколцы, пастанавілі для наймалодшых жыхароў Крынак арганізаваць «Ёрданскі гародчык».

Дзякуючы грамадскім чынам Крынкі набіраюць усё больш культурны выгляд і жыхарам жывецца лепш.

вб.

БУДЗЕ НОВАЯ КРАМА

Часта жыхары вёскі Дубічы Царкоўныя наракаюць на цеснату і непарадак у сваёй вясковай краме. І сапраўды. Крама змяшчаецца ў малой сялянскай хаце і мае выгляд карчмы.

Большую частку плошчы займаюць тавары. І не заўсёды можна прывезці іх большую колькасць — няма дзе класці. Таксама адносна парадку. У такой каморцы цяжка ўтрымаць парадак.

Але ў хуткім часе ўсё гэта будзе толькі ўспамінам.

Жыхары вёскі хочуць мець вялікую, прасторную краму. Штогод на гэтую справу эканомілі грошы. ГС у Кляшчэлях зацікавіўся будоваю крамы і абавязаўся даць патрэбныя і неабходныя сродкі як найхутчэй. Жыхары грамадскім чынам прывезлі каменне і жвір. У гэтым карысным мерапрыемстве вылучыліся вучні сёмага класа мясцовай пачатковай школы з кіраўніком Г. Койлам на чале.

Крама будзе будавацца з пустакоў. Шырыня яе — 10,5 м., даўжыня — 15 м, кошт пабудовы — 300 тысяч зл. У новай краме можна будзе купіць усё: ад іголкі да матацыкла. Будзе некалькі аддзелаў. Пабудова працягнецца тры месяцы. Многа дапамаглі ў тым, каб пачаць будову крамы, старшыня Прэзідыума ГРН Мікалай Чыквін, настаўнік Трахім Панфілюк, солтыс Міхась Чыквін і грам. грам. Мікола Анапюк і Мікола Тафілюк.

Мікалай Панфілюк

Дубічы - Царкоўныя

Дзянісаўскі гурток механізуецца

Сельскагаспадарчы гурток у Дзянісках, Бельскага павета, існуе ўжо некалькі год. Зараз ён налічвае 26 членаў.

Асноўны напрамак у сваёй дзейнасці гурток узяў на механізацыю. І гэта вельмі правільна. Па-першае, механізацыя аблягчае фізічную працу земляроба, а па-другое, яна дае не малы даход членам гуртка. Зараз у гуртку ёсць 2 трактары з камплетам сельгасмашын, 2 малацільныя агрэгаты, крайзега (дыскавая піла) і электрычны млын, так званы «сьрутоўнік» на ўласныя патрэбы. Найбольшы даход гуртковцам ствapae праца малацільных агрэгатаў. Напрыклад, у мінулым годзе Іван Гулько — гуртkoўскі механік, толькі за адзін сезон зарабіў у гуртку адным малацільным агрэгатам 27000 зл. чыстага даходу. Добры даход прыносіць гуртку і праца трактарaў. Імі ўсё больш карыстаюцца жыхары Дзяніскаў.

— Нашы жалезныя коні, — гаворыць старшыня гуртка — Іван Сачко, — яшчэ поўнасцю не выкарыстаны. Але па меры таго, як людзі будуць пераконвацца, што ўтрымоўваць каня — пражору на невялікай гаспадарцы зусім не аплачваецца, нашыя жалезныя коні штораз больш будуць даваць гуртку даходу. Рэнтабельная таксама праца крайзегі і млына. Асабліва крайзега амаль ніколі не стаіць бясчынна.

— Работы хоць адбаўляй, — кажа механік, Васіль Казберук.

Праўленне гуртка і ў далейшым пастанавіла набываць сельгасмашыны, якія замяняюць цяжкую працу чалавека.

вб.

На здымку — гурткоўскі механік Васіль Казберук за працай пры крайзезе. фота: Г. Рагазінскі

КАЛІ ДЫРЭКТАР ЖЫВЕ З ВЁСКАЙ

Павятовыя ўлады Сямяціцкага павета вялікае значэнне прыдаюць механізацыі сямяціцкай вёскі. Да гэтай акцыі ўключыўся асабіста актыў партыйны і павятовай рады нарадовай. Выглядае гэта так: усе высокапастаўленыя ў павеце асобы — дырэктары і кіраўнікі ўстаноў і аддзелаў прынялі асабістую адказнасць і апеку за паасобныя вёскі, за іх механізацыю. Яны рыхтуюць і будуць рыхтаваць у гэтых вёсках людзей і грунт для пакупкі сельскагаспадарчых машын.

Машыну найлягчэй і найвыгадней купіць сельскагаспадарчаму гуртку. І працаваць машынай выгадней таксама ў гуртку. Таму паклікаңы актыў будзе зразумела працаваць і над утварэннем новых сельгасгурткоў у павеце.

Спосаб пашырэння механізацыі, застасаваны ў Сямяціцкім павеце выдаецца вельмі трапным з двух прычын: 1 — больш звязвае кіраўнічыя асобы ў павеце з вёскай непасрэдна, 2 — аўтарытэт такіх асоб таксама мае вагу ў вёсцы.

Ёсць і трэцяя, мо' дадатковая прычына: у кожным чалавеку жыве нейкая неахвота цягнуцца ззаду і гэтая супольная рыса людзей напэўна станецца штуршком да спаборніцтва (неафіцыяльнага) паміж адказнымі за паасобныя мясцовасці. А аб карысцях спаборніцтва не трэба ўжо гаварыць.

вл.

На ўзроўні сваіх абавязкаў

У кожнай вёсцы многа розных спраў, праблем, якімі жывуць яе жыхары. Многа іх таксама ў Сушчы (Беластоцкі павет). Але ў Сушчы яны лепш, хутчэй вырашаюцца, чым у суседніх вёсках. Справа ў тым, што ў гэтай вёсцы партыйная арганізацыя жыве ўсімі хвалюючымі справамі свайго асяроддзя. На адкрытых партыйных сходах члены Польскай аб'яднанай рабочай партыі выступаюць з той ці іншай ініцыятывай і заўсёды знаходзяць яму падтрымку ўсіх гаспадароў вёскі. Непадалёк вёскі знаходзіцца дрэнная дарога. На адкрытым партсходзе рашылі грамадскім чынам адрамантаваць дарогу. Першымі выйшлі на працу члены партыі, а за імі ўсе гаспадары. І замест 350 метраў, адрамантавалі два кіламетры дарогі.

Вельмі нявыгадна, калі ў вёсцы на вуліцы ў непагоду многа балота. У Сушчы многім гэтае балота псавала нервы. На адным з партыйных сходаў абмяркаваліся магчымасці пабудовы бруку. Рашылі склікаць агульнавясковы сход і выступіць з прапановай пабудовы бруку. За некалькі дзён адбыўся сход. Сяляне падтрымалі ініцыятыву партыйнай арганізацыі. Давялося шмат папрацаваць усім гаспадарам. Зараз у Сушчы 600 метраў прыгожай маставой.

У мінулым годзе ў вёсцы шмат было няяснасцей у сувязі з абавязковымі пастаўкамі для дзяржавы. Партыйная арганізацыя падрыхтавала адкрыты сход і папрасіла прыняць удзел грамадскага дэлегата скупу.

Шырока абмяркоўвалася на партыйных сходах справа будовы мосту на рэчцы Нарве, справа механізацыі сельскай гаспадаркі, а таксама пытанні далейшага ўздыму сельскагаспадарчай прадукцыі.

Сакратар партыйнай арганізацыі Рыгор Палецкі з'яўляецца добрым арганізатарам. З яго ініцыятывы абмяркоўваліся такія важныя справы як: пастава члена партыі і ўплыў яго на беспартыйных, а таксама маладзёжныя справы.

Адным словам, партыйная арганізацыя ў Сушчы стаіць на вышыні сваіх абавязкаў і таму заваявала аўтарытэт сваіх аднавяскоўцаў.

М.С.

Каб вочы дзяцей смяяліся

(Працяг са стар. 1)

Я не выпадкова зайшла ў камісарыят павятовай міліцыі ў Бельску Падляскім. Міліцыя наша змагаецца са шкоднымі для грамадства праяўленнямі алкагалізму, і я спадзявалася здабыць матэрыял яскравы і цікавы, хоць невясёлы. Спадзяванні мае не збыліся поўнасцю, тым не менш аднак некаторыя справы, аб якіх расказваў мне намеснік павятовага каменданта ў Бельску Падляскім, перадаю чытачам.

Аказваецца — злачынствы і парушэнні правілаў, зробленыя ў п'яным выглядзе, займаюць у Бельскім павеце адно з першых месц ва ўсіх злачынствах. У І паўгоддзі гэтага года было іх у Бельскім павеце 155 (гутарка толькі аб тых, у якіх умешвалася міліцыя), значыць амаль штодзень. Сярод 155—15 — здзекі па-п'янаму над жонкамі і дзецьмі, 32 — п'яная язда самаходамі, фурманкамі і няшчасці з прычыны такой язды.

Якія пакаранні дае міліцыя? Накіраванне ў пакаральную калегію, у суд і арышты. Аднак усяго гэтага яшчэ мала, каб адстрашыць аматараў бутэлькі валачыцца па свеце і сеяць няшчасці.

Міліцыя наша не толькі карае алкаголікаў, але стараецца адхіліць п'янства. Павятовая камэнда ў Бельску Падляскім, напрыклад, арганізуе нарады з солтысамі, спатканні міліцыянераў з насельніцтвам. На нарадах і спатканнях гаворыцца аб правілах дарожнага руху, аб пазбяганні пажараў і зразумела аб алкагалізме, аб яго шкоднасці і барацьбе з ім.

Тут мне хацелася б сказаць, што барацьба з алкагалізмам — справа не толькі міліцыі. Гэта справа ўсіх грамадзян нашай Айчыны. Гэта і твая справа, чытач! Ты не можаш толькі ўсміхнуцца, убачыўшы п'янага. Ты проста не можаш быць абыякавым да падобных фактаў. Не можаш казаць, што гэта не твая справа. Гэта твая справа. Справа нас усіх і ўсіх нас маральным абавязкам памагаць міліцыі ў барацьбе з алкагалізмам.

Твая пастава свядомага грамадзяніна, які не церпіць п'янства, асуджае яго і змагаецца з ім, можа прынесці спакой не адной сям'і, можа ўсмешкай радасці засвяціць вочы не адной засмучанай жанчыне, не аднаму перапалоханаму дзіцяці.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

Пазнаем народы Афрыкі

У час вайны супроць паўночнаамерыканскім каланіялістам, у брытанскую армію і флот было прынята многа неграў. Апрача таго ў Англію прыязджалі тыя рабы, якія ўцякалі з Амерыкі. Пасля сканчэння вайны не вядома было, што з гэтымі людзьмі зрабіць.

У 1786 годзе др Генры Сміт параіў выслаць неграў у... Афрыку.

«Філантропі» ўсёй краіны так захапіліся гэтым дасціпным замыслам, падтрымалі яго прапанову, а ўрад не супрацівляўся гэтаму праекту.

Для гэтай мэты выбралі заліў каля ракі Рокель у Заходняй Афрыцы, якая была сховішчам для піратаў. Прадстаўнікі «філантропаў» адкупілі ад караля Тамбо, правадыра племя Тэмнэ, дваццаць квадратных міль на гарыстым паўвостраве, за цану некалькіх стрэльбаў, некалькіх бутылак руму і гафтаваную камізэльку. На пачатак паслалі там 400 неграў. Аднак і ў арміі і ў флоце, а таксама сярод бежанцаў не было жанчын. Каб хаця часткова дапамагчы развіццю новай калоніі, выкананы быў праект, які не меў прэцэдэнту і не паслужыў прыкладам для другіх.

У Лондане была зроблена аблава, у выніку якой злапалі каля 60 жанчын лёгкіх паводзін і выслалі іх у новаўтвораны пасёлак... як жонкі для неграў.

20 год пазней таварыства «філантропаў» адказалася ад сваіх правоў да гэтага пасёлка, перадаючы яго ўраду, як новую калонію Вялікабрытаніі.

У гэтую калонію былі накіраваны ўсе тыя негры, якія былі адабраны гандлярам жывым таварам. Жыхары пасёлка, які назвалі «Фрытаун», склалі дзіўную мешаніну людзей. Яны паходзілі з розных негрыцянскіх плямён, мелі розныя мовы. Паўстала патрэба ўтварэння супольнай мовы. Паколькі ўсе па-троху ведалі англійскую мову, таму яна была адной, пры дапамозе якой маглі карыстацца між сабою. Англійская мова, узбагачаная негрыцянскімі мовамі, пераўтварылася ў мову Крыо, якая зараз мае бедную але ўласную літаратуру.

Дзіўнае гэта грамадства назвала сябе Крэоламі.

З цягам часу да гэтай калоніі далучылі новыя землі, на якіх пражывалі народы Тэмнэ, Мэндэ, Каранка і іншыя.

Англійская калонія, аб якой вышэй мова, называецца Сьера-Леона і знаходзіцца ў Заходняй Афрыцы. У Сьера-Леона пражывае толькі каля 600 белых людзей. З гэтага выпадку расавай дыскрымінацыі амаль што не заўважаецца.

эСКа

Працяг са стар. 2

з хуткасцю 56—70 метраў у секунду, гэта значыць 200—250 кіламетраў у гадзіну. Будынкі заўсёды заносіла многаметравымі гурбамі. Пры гэтым, снег хутка спрасоўваўся ціскам ветру да такой шчыльнасці, што дрэнна паддаваўся лапатам. Яго толькі можна было калоць ламамі на аддзельныя кускі.

1 Мая 1958 года зімоўшчыкі правялі першамайскую дэманстрацыю ў цэнтральным раёне Антарктыды. На станцыі Савецкая была палярная ноч, тэмпература ўпала да 74 градусаў ніжэй нуля.

Вялікі ўклад у вывучэнне Антарктыды быў унесены савецкімі палярнікамі ў час паходаў у глыб мацерыка на санна-гусенічных цягніках і ў час навуковых палётаў. Савецкія навуковыя цягнікі прайшлі па паверхнасці Антарктыды больш 17 тысяч кіламетраў.

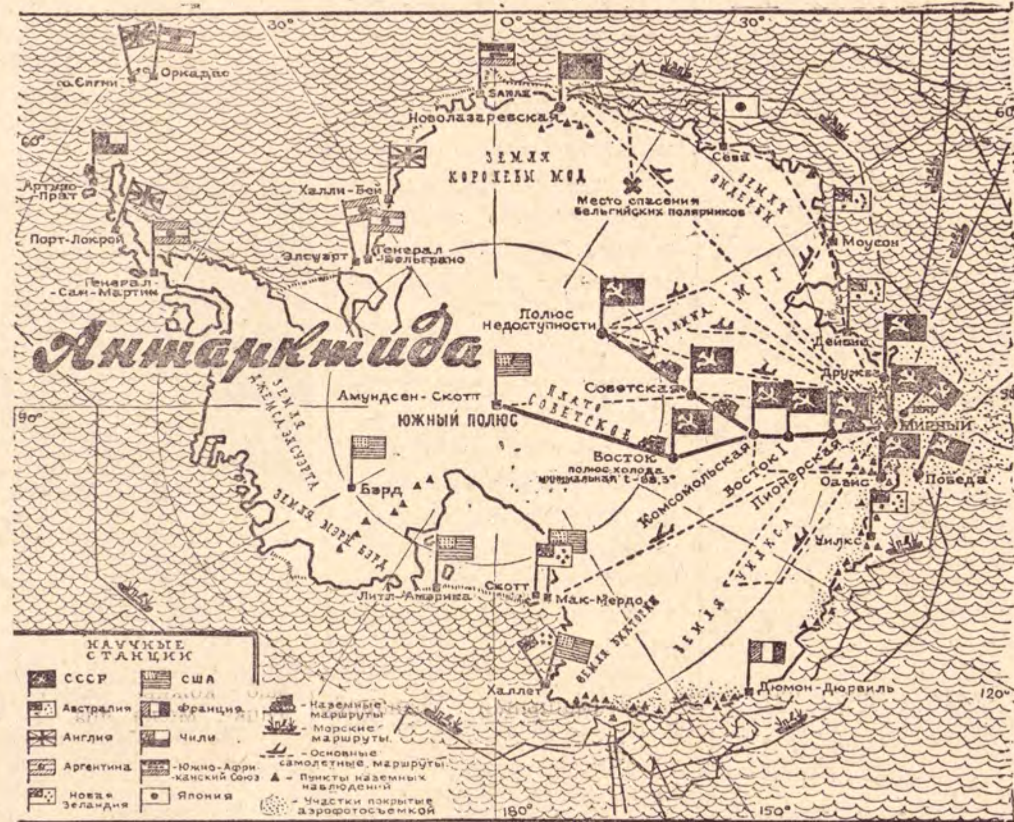
Сярод многіх навуковых палётаў трэба падкрэсліць беспасадачны пералёт ад Індыйскага прыбярэжжа Антарктыды да Ціхаакіянскага праз Паўднёвы геаграфічны полюс, а таксама беспасадачныя палёты на Полюс адноснай недаступнасці.

ТАЙНЫ ШОСТАГА КАНТЫНЕНТА

ЛЕДЗЯНЫ ШЧЫТ АНТАРКТЫДЫ

Магутная ледзяная пакрыва Антарктыды прадстаўляе магутную крыніцу холаду. У сучасны момант агульная цыркуляцыя атмасферы і звязаныя з гэтым работы доўгатэрміновых прагноз пагоды для розных раёнаў зямнога шара не можа вырашацца без выкарыстання даных аб гідраметэаралагічным рэжыме Антарктыды.

Ва Усходняй Антарктыдзе савецкімі геолагамі вывучаюцца чорныя

кражы, складзеныя старажытнейшымі горнымі пародамі. Абнаружаны там карысныя выкапні, магчыма што можна будзе іх дабываць. Адкрыта новыя перспектыўныя раёны плавання кітовых стад.

Агромны ледзяны панцыр прадстаўляе сабою галоўную асаблівасць Антарктычнай вобласці. Характарыстыкі гэтага шчыта па плошчы большага чым Еўропа альбо Аўстралія. Аказалася, што сярэдняя таўшчыня ледзянога шчыта складае блізка 2500 метраў, а аб'ём знаходзячагася там лёду блізка 30 мільёнаў кубічных кіламетраў. Максімальная таўшчыня шчыта перавышае 4 кіламетры. Сярэдняя тэмпература ў верхніх гарызонтах лёду вельмі нізкая, месцамі ніжэй 56 градусаў холаду. Зараз ужо ў многім стаў вядомы падлёдны рэльеф Антарктыды. У цэнтры мацерыка пад лёдам знаходзіцца абшырная горная краіна, якая працягваецца больш як 1000 кіламетраў і з высотамі больш 3-х кіламетраў пад узроўнем мора.

Яшчэ больш абшырная вобласць прымыкае да паўднёвага геаграфічнага полюса. Яна даўжынёю звыш 2000 кіламетраў, занята падлёднай раўнінай з вышынёю блізкаю да ўзроўня мора. Гэткім чынам вырысоўваюцца контуры старажытнага мацерыка, пахаванага больш мільёна год назад ледзянымі пластамі.

Савецкім геолагам удалося даследваць блізка 700 кіламетраў горнай краіны на Зямлі Каралевы Мод між 4 градусам заходняй і 15 градусам усходняй даўжыні. Гэта, прыкладна, адна трэцяя горнай краіны, так як Зямля Каралевы Мод у шырокім напрамку працягваецца на дзве тысячы кіламетраў.

Зямля Каралевы Мод парадзіла савецкіх геолагаў шчодрасцю і велічынёй жыльных цел, якія пераважна ўтрымоўваюць карысныя выкапні. Каштоўнасць гэтых прыродных багаццяў такая, што яна можа апраўдаць іх перапрацоўку ў цяжкіх умовах Антарктыкі. Савецкія вучоныя адкрылі і нанеслі на карты блізка 300 новых геаграфічных аб'ектаў у Антарктыцы, у тым ліку вялікія горныя хрыбты, плато і даліны, залівы і астравы. Плато Савецкае нанесенае на карты ў 1959 годзе займае цэнтральную частку антарктычнага ледзянога шчыта і мае плошчу блізка 600 тысяч квадратных кіламетраў, працяжнасць даліны міжнароднага геафізічнага года, якая паявілася на картах таксама ў 1959 годзе, складае 1300 кіламетраў.

На Антарктыдзе, у сярэднім, на паверхнасці кантынента за год адкладываецца блізка 130 міліметраў асадкаў, што эквівалентна 1.830 кубічным кіламетрам вады на плошчу 14,1 мільёна квадратных кіламетраў. Расход лёду пры адколе айзбергаў складае толькі блізка 730 кубічных кіламетраў у год. Такім чынам ледзяны антарктычны шчыт па сучасным падлікам, штогод нарастае прыкладна на 1100 кубічных кіламетраў.

Ахалоджваючы ўплыў Антарктыды расшыраецца далёка на поўнач пры дапамозе паветраных патокаў і акіянскіх цячэнняў. Прыбярэжная зона мацерыка з'яўляецца асноўнай вобласцю фарміравання халодных глыбінных вод Міравога акіяна. Гэтыя воды плывуць далёка на поўнач, перасякаюць экватар і аказваюць вялікі ўплыў на клімат. Вывучэнню іх фарміравання і руху былі прысвечаны марскія экспедыцыі, на матэрыялах якіх былі пабудаваны падрабязныя карты акіянскіх цыркуляцый Паўднёвага акіяна.

АБ ЧЫМ ДОБРЫ ГАСПАДАР ВЕДАЦЬ ПАВІНЕН

Закончылася жніво. Паплёны.

Добры гаспадар, скасіўшы жыта, пшаніцу, або ячмень, павінен адразу ўзараць іржышча. Ворыва можна і трэба правесці яшчэ да часу звозкі збожжа з поля. Ранняе выкананне гэтых прац неабходна таму, што: 1 — спыняе выпароўванне вады з глебы і не дапускае да празмернага высыхання зямлі. Ва ўзараную глебу дастаецца таксама больш вады і даўжэй яна там трымаецца. 2 — Ва ўзараным іржышчы хутка размнажаюцца бактэрыі, якія прысяпшаюць гніццё пасляжніўных рэштак (іржэўнік, пустазелле), а з гэтых рэштак менавіта паўстае перагной (прухніца).

Узараўшы іржышча, нельга пакідаць зямлю, каб яна ляжала бескарысна. Найлепш пасеяць **паіржышчавыя культуры (паплёны)**. Да гэтых культур належаць: лубін, выка, пялюшка, сарадэля, кармавая капуста, грэчка, канюшына, белая гарчыца, сланечнік. Расліны гэтыя можна сеяць чыстымі або мяшаць паміж сабою. Лепш аднак сеяць мяшанкі. Напрыклад, на нашыя глебы вельмі добра падыходзіць мяшанка лубіну жоўтага кармавога з пялюшкай, выкай ці сарадэляй (120—150 кг лубіну і 80—100 кг пялюшкі або выкі; 150—160 кг пялюшкі і 60—70 кг лубіну на гектар).

Вельмі добрым паплёнам з'яўляецца сланечнік, сеяны мяшанкай з пялюшкай або ярай выкай, а нават чыстым. Расце ён хутка і дае многа зялёнай масы (12—15) кг сланечніка і 120—150 кг пялюшкі на гектар). Паплён сланечніка зрэзаць трэба перад заквітаннем.

У пазнейшы час можна сеяць такія паплёны (яны хутка растуць): алеістую рэдзьку, грэчку, белую гарчыцу.

Сеянне паплёнаў — вельмі важнае ў гаспадарцы. Дае падвойную карысць: паплёны угнойваюць глебу і гаспадар мае з іх добры корм.

Мы коратка напісалі тут аб паплёнах, спосабах іх сеяння. Калі каго з вас пацікавіць дакладней ведаць нешта аб паплёнах — няхай напіша, адкажам дакладней.

вл.

ГРОДЗЕНСКІЯ АРТЫСТЫ Ў САКОЛЦЫ

9 ліпеня Саколку наведаў Гродзенскі ансамбль песні і танца. Беларускія артысты выступілі ў зале Павятовага дома культуры, якая была запоўнена гледачамі да апошняга месца. Вельмі спадабаліся беларускія песні і танцы, а асабліва такія песні, як: «Нёман», «Беларусь», «Чабарок» і танцы: «Нікіта», «Лявоніха» і «Мяцеліца».

У заключэнні свайго канцэрта хор заспяваў традыцыйную беларускую песню «Бывайце здаровы, жывіце багата». Пасля канцэрта кіраўнік Павятовага дома культуры і кіраўнік ансамбля выступілі з прамовамі. Потым удзельнікі ансамбля знаёміліся з сакольскай моладдзю і дарылі адкрыткі з краявідамі Гродна. У гонар беларускім артыстам Аддзел асветы і культуры наладзіў супольны абед.

Генрых Піліпайць

Над ракой Нараўкай

У нядзелю — 16 ліпеня ў прыгожым ляску над ракою каля станцыі Нараўка (Гайнаўскі павет) адбыўся фэстын песні і танца, прысвечаны пяцігоддзю дзейнасці Беларускага таварыства. Усюды транспаранты і плакаты па-беларуску.

У прысутнасці прадстаўнікоў павятовых і партыйных улад з прамовай да насельніцтва выступае мгр Уладзімір Юзвюк — сакратар Галоўнага праўлення нашага таварыства.

Затым выступаюць беларускія гурткі мастацкай самадзейнасці з Кляшчэляў, Нараўкі і Старога Ляўкова. Прысутныя горача ўспрымаюць кожны іх нумар.

Каля ракі на каруселі весялілася моладзь, а пад узгоркам аматары «цэльнай стральбы» паказвалі свой клас на ЛьПЖ-таўскай «стшэльніцы». А ў нараўскай святліцы экспанавалася выстаўка аб БГКТ. Вялікім поспехам карыстаецца кніжная латарэя. Многія горача «дыскутавалі» пры стойбішчы з пераценёнымі таварамі, якое арганізаваў Гайнаўскі ПЗГС.

Адвячоркам пачалася забава. Весела і радасна. Можна было тут сустрэць людзей з Гайнаўкі, Навасад, нават Ласінкі ці Семяноўкі.

„ПЕРАД НАМІ ПАВАРОТ"— добры беларускі фільм

На экраны кіно Беласточчыны ўвайшоў фільм кінастудыі Беларусьфільм — Перад намі паварот (Przed nami zakręt). Нават надта крытычна настаўлены глядач скажа, што гэты фільм добры. Перад усім таму, што стварае магчымасці вельмі шырокай палемікі.

Фільм увесь час трымае гледача ў напружанні. Да канца, напрыклад, невядома, ці параненая аўтамашынай рэпарцёр радыё Снягірова памрэ ці будзе жыць.

Сцэнарыст умярцвляе рэпарцёра. Абвінавачвае ў яе смерці не шафёра аўтамашыны, а чалавека, які хутка пасля няшчаснага выпадку праязджаў міма. Ён угледзеў непрытомную жанчыну ў крыві, але, баючыся, што яго абвінавацяць у забойстве, пакінуў яе на дарозе.

Фільм багаты моцнымі кадрамі, як, напрыклад, начная язда соннага шафёра, або момант, калі да яго свядомасці даходзіць перакананне, што вінаваты ён.

Калі б у нас каго зацікавіла як, напрыклад, звычайныя людзі ў Беларусі апранаюцца, то і аб гэтым фільм раскажа тактоўна і ўмела. (Людзі апранаюцца модна і з добрым густам).

Фільм зроблены на беларускай мове.

вл.

Абыякавасць

Ужо даўжэйшы час пісьманосец вёскі Страбля, якая адначасова абслугоўвае і вёску Плюцічы, зняважліва адносіцца да сваёй працы. Замест таго, каб кожны дзень прыносіць карэспандэнцыю, яна прыносіць яе праз 2—3 дні. Часта атрымоўваецца так, што паведамленне прынясе пазней на дзень. Калі зойдзеш пасля адзінаццаці да начальніка пошты, каб узяць сваю карэспандэнцыю, атрымаеш адказ, што пісьманосец ужо паехала на вёскі. А калі звернеш увагу пісьманосцу, яна кажа: «Як няма нічога сур'ёзнага, то навошта маю кожны дзень хадзіць». Можа яна і мае слушнасць. На гэта няхай адкажа начальнік пошты.

М. Р.

КІНО

Праграма на першы тыдзень жніўня

Навасады
„Teresa Raquin" (franc.)

Нараўка
„Decyzja" (polski)

Орля
„Sprytna dziewczyna" (CSR)

Чыжы
„Ewakuować miasto" (ZSRR)

Нарва
„Mężczyzna w spodeńkach" (ang.)

Боцькі
„Sierioża" (ZSRR)

Гродзіск
„Biała krew" (NRD)

Шудзялава
„Główna wygrana" (CSR)

Новы Двор
„Kołysanka" (ZSRR)

Супрасль
„Korsarze Pacyfiku" I i II seria

Бранск
„Podróż za ocean" (ZSRR) i „Wezwanie" (włosk.-franc.)

Драгічын
„Miłość należy cenić" (ZSRR) i „W masce i bez maski" (koreański)

Міхалова
„Słońce świeci dla wszystkich" (ZSRR) i „Królewna ze złotą gwiazdą" (CSR)

Гарадок
„Miasto bez wody" (ZSRR) i „Rozstanie" (polski)

Белавежа
„Młodzi małżonkowie" (włoski) i „Biały szeik" (NRD)

Мілейчычы
„Premiera odwołana" (NRD) i „Szczęściarz Antoni" (polski)

Крынкі
„Lekkoduchy i dziewczyna" (ZSRR) i „Ostrożnie, Yeti" (polski)

Нурэц
„Ząb rekina (ZSRR) i „Ucieczka przed cieniem" (ZSRR)

Мельнік
„Wyznanie hochsztaplera Feliksa Krulla" (NRF) i „Gorączka w El Pao" (franc.)

Чаромуха
„Ali Baba i 40 rozbójników" (franc.) i „Królewna ze złotą gwiazdą" (CSR)

Кляшчэлі
„Miasto bez wody" (ZSRR) i „Rozstanie" (polski)

У Бандарах НОВЫ МОСТ

У адным з папярэдніх нумароў «Нівы» пісалі мы аб клопатах насельніцтва ў сувязі са знішчаным мостам на рацэ Нарва ў Бандарах. Як вядома, мост гэты злучае два паветы — Беластоцкі і Гайнаўскі. Насельніцтва, як аднаго, так і другога павета мае за ракой свае гаспадаркі, сенажацці, а праехаць да іх па знішчаным мосце было амаль немагчыма.

Бліжэйшы мост на рацэ аж за 18 кіламетраў у Нарве, не паедзеш жа тудою. Нейкі час таму назад мост у Бандарах пачалі рамантаваць. Ён атрымае новыя бэлькі, падклады і памост з парэнчамі. Рамонт мосту фінансуе раён эксплуатацыі публічных дарог.

(вб)

СЛЕДАМ НАШЫХ ІНТЭРВЕНЦЫЙ

«КАБ ГОЛАД НЕ ДАКУЧАЎ» — пад такім загалоўкам была змешчана ў нашым тыднёвіку (24 нр. з 11 чэрвеня) заметка аб тым, што, асабліва ў летні сезон, у Белавежы адчуваецца недахоп спажывецкіх артыкулаў. У адказ на заметку Аддзел прамысловасці і гандлю Прэз. ПРН у Гайнаўцы ў тоне няветлівым (цікава — чаму?) адказаў, што заметка не аддае праўды, што аддзел мае малыя надзелы, напрыклад, мяса на павет.

Адносна праўды ці няпраўды, што Белавежа адчувае ці не адчувае недахопу ў разнародных спажывецкіх прадуктах, асабліва летам, справу пакінем адкрытай. Мо' самі белавежанцы на чале са сваёй грамадскай радай выкажуцца аб гэтым.

Справа малочнага бару ў Белавежы, аб якой таксама гаварыла вышэй указаная заметка «Нівы». Аддзел паведамляе, што бар такі ў Белавежы будзе ў будынку цяперашняй гасподы на вул. Стачок, калі тая будзе перанесена ў іншае месца. Не падаецца толькі, хоць прыблізна, тэрміну, калі ўсё гэта будзе. А і нам і другім гэта цікава ведаць. Таму ветліва просім адказаць.

*

І ЯШЧЭ АБ БЕЛАВЕЖЫ. Дзякуючы бадай толькі спраўнасці ў працы Гайнаўскай ПСС мы на працягу чатырох дзён атрымалі задавальняючы адказ на інтэрвенцыю у справе **неўласцівага продажу хлеба склепам ПСС у Белавежы.** Чытаем у ім: «Персаналу склепа, які прадаваў хлеб толькі ў 2 кг буханках насуперак правілам, абавязваючым у гандлю, Праўленне спулдзельні выдала востры прыказ і перасцярогу на будучыню, каб прадаваў хлеб у такой колькасці, якой патрабуе пакупшчык. Цяперашняя форма продажы хлеба ў Белавежскім склепе недазволена».

Рэдакцыя шчыра дзякуе праўленню ПСС у Гайнаўцы за хуткі адказ.

вл.

СТОНКА ПАГРАЖАЕ

Штогод сяляне на тэрыторыі ўсёй краіны 4 разы ў год праводзяць агляд сваіх бульбяных палёў. Таксама ў гэтым годзе жыхары вёскі Плюцічы калектыўна выйшлі аглядаць свае палі. У выніку аказалася, што амаль кожны трэці гаспадар знайшоў на сваім полі стонку. У прошлым годзе было знойдзена 9 пунктаў стонкі, а ў гэтым годзе колькасць пунктаў павялічылася да 180. І таму зараз стонка з'яўляецца прычынай няшчасця, яна знішчае нашу працу. Сяляне, змагайцеся са стонкаю, вядзіце барацьбу за чысціню нашых палёў.

Віктар Астроўскі
Плюцічы

*

На палях грамады Рыбалы ўсё больш паяўляецца стонкі. Дагэтуль выкрыта тут ужо каля 200 вогнішчаў гэтага грознага шкодніка бульбы. Як вядома, найлепшым сродкам супраць стонкі з'яўляецца масавая люстрацыя (перагляд) палёў.

— Жыхары нашых вёсак, — гаворыць старшыня Прэзідыума ГРН у Рыбалах — Язэп Уляшюк, — наогул са зразуменнем падыходзяць да гэтай праблемы. Калі ў вёсцы арганізуецца перагляд палёў — масава выходзяць у поле, дзе выкрытыя вогнішчы — знішчаецца

вб.

Ніва

Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7,20 zł. półrocznie — 14 40 zł. rocznie — 28 80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie; 5 $ — w USA.

Nakł. 5000. Błtk. B-3

ПЕРАШКОДА — ПЛОТ

5 ліпеня ў Белавежы на вуліцы Стачок адбылося цікавае відовішча. Грам. Ян Пашкевіч (Белавежа, Ст. Каляёвая №2) ехаў матацыклам «ВСК» празмерна хутка. І раптам перад ім вырас плот. Аказалася, што матацыкліст ехаў «падвыпіўшы». Язда ў п'яным выглядзе прывяла яго ў Гайнаўскую бальніцу.

Для грам. А. Коша (Беласток, вул. Аграднічкі №18) і грам. Адольфа Язерскага перашкодай было дрэва. Прычынай няшчасця — водка.

Грам. М. Матысевіч на шашы Райгруд — Граева аўтамашынай наехаў на карову. Карова была ўласнасцю грам. Юзэфа Бароўскага (Граева, вул. Аўгустоўская 33).

ЛЁГКІ ЗАРОБАК

Грам. Яўгень Пытлінскі, які пражывае ў Бельску Падляскім, вул. Беластоцкая 43, 3 ліпеня супольна з Мар'янам Маліноўскім (вул. Клешчалёўская 10) укралі 1000 штук цэглы на агульную суму 1260 злотых. Цэгла гэтая прызначана была на будову школы ў Бельску. Пракурор загадаў арыштаваць грам. Вікторыю Валер'ян за тое, што яна, ведаючы, што гэтая цэгла паходзіць з крадзежы, купіла яе.

Л. БЯДА

ЗЯЗЮЛІ

Ці вы знаёмы, мілыя чытачы, з зязюлямі?

Зязюля — птушка празмеру хітрая. Яна не толькі ашуквае нас, калі мы лічым «ку-ку», гадаючы, колькі нам год засталося жыць, але нават другіх птушак абдурвае. Апрача хітрасці, у зязюлі гультайства хоць адбаўляй. З прычыны гэтага гультайства зязюлі жывуць наогул як «беспрызорныя», гнёздаў не ўюць і знаходзяць сабе дом пад кожным карчом. Хто іх ведае, мо' бяруць яны прыклад ад некаторых грамадзян — гультаёў, якія на работу ідуць бокам, а з работы скокам.

Затое нахальства ў зязюлі больш, чым у кірмашных гандлярак. Напрыклад, збіраецца працавітая птушачка, па ўсім птушыным законам, на яйках пасядзець, а побач у гушчары галінак зязюля прымасцілася. Зязюлін самец тут як тут, і дзярэ горла як п'яніца — хуліган. Да таго ж праціўна раве гэты самец, што працавітая птушачка зрываецца з гнязда ў пошуках суродзічаў, каб памаглі адагнаць нахалу - крыкуна.

Зязюля гэтага толькі і чакала. Яна прымасцілася ў чужым гняздзе і свае яйка ўкладае.

Калі гаспадыня гнязда з птушынай адукацыяй і матэматыку ведае, вярнуўшыся далічыцца лішняга яйка. Зязюля — птушка прадбачлівая. Падлажыўшы ў чужое гняздо сваё яйка, яна дзюбай бярэ чужое і з гнязда выкідае. Самец ужо не раве. Ён ціха сядзіць і чакае, калі каханая аферыстка з нячыстай справай справіцца. Калі птушачка - пліска вернецца і, падазраваючы нешта, пачне кляваць падкінутае яйка — гэта не зменіць справы. Падложанае яйка мае тоўстую і моцную шкарлупіну, якую разбіць толькі вароне пад сілу.

За лёс сваіх дзяцей зязюля, так як некаторыя бацькі, што не хочуць плаціць аліментаў, зусім не турбуецца.

Чужая птушачка высядзіць птушаня, выкарміць, а калі зязюлін падкідыш перарасце сваіх равеснікаў, сам пачынае абманываць добрую мачаху - плісачку.

Патрабуючы ежы, ён раскрывае дзюбу і паказвае такое ж жоўтае горла, як у яе законных дзяцей. Калі малая пліска не патрапіць накарміць большага ў два разы ад яе пражору, ён у час яе адсутнасці выпіхае нагой з гнязда адно, а то і двое родных дзяцей пліскі. Пасля двух месяцаў зязюлін падкідыш вылятае з гнязда, пераходзячы на ўласнае ўтрыманне.

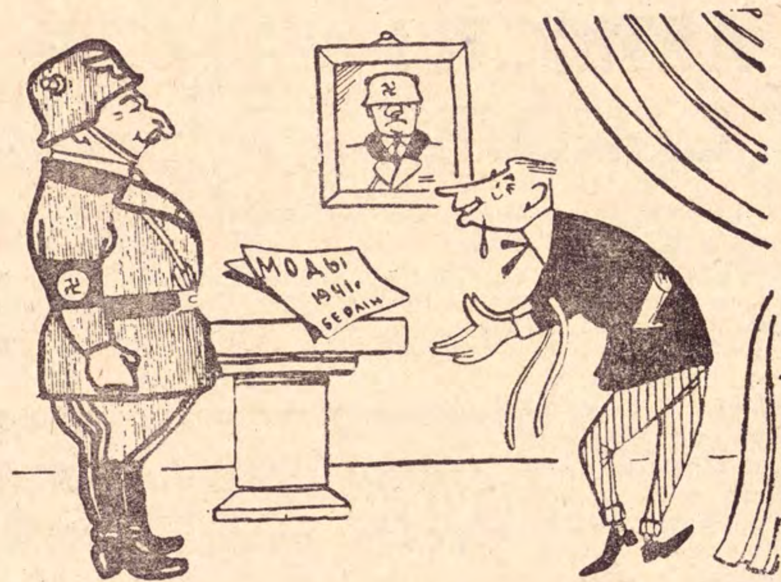
Мілыя чытачы, ці зязюлі не нагадваюць вам некаторых нашых грамадзян, што каля працоўных людзей круцяцца?

Такі трутень — чалавек, дзе кісель, там прысеў, а дзе пірог, там і прылёг. Яму толькі замясці ды ў рот паднясі.

Невядома толькі ці зязюлі ад такіх людзей узялі прыклад, ці людзі ў зязюль навучыліся гэтага спрыту. А мо' хто з чытачоў у гэтым разбіраецца?

Дзядзька Лявон

У АТЕЛЬЕ «НАТО»

— О, у гэтым касцюме вы выглядаеце... на дваццаць год маладзей!..

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

ЧЫЯ КАРОВА

Аднаго разу па балоце хадзіла карова з цялём.

— Чыя гэта карова? — пытаецца маці ў дачкі.

— Я не ведаю, чыя карова, — кажа дачка, — але ведаю, чыё цялё.

— А чыё? — пытаецца маці.

— Гэтай каровы, — адказвае дачка.

Пеця Вішнеўскі
Рыбалы

ПЕРАПРАСІЎ

— Цяжкае ў мяне жыццё, — гаворыць адна жанчына другой. — Ужо 6 год як муж мяне пакінуў.

— А як гэта ў Вас трое дзяцей ніжэй шасці гадоў аказалася? — пытае тая.

— А гэта проста так, што муж праз некаторы час прыходзіць і перапрашае мяне.

Ірэна Цэкала
Сапава

ПАМІЖ СУСЕДЗЯМІ

— Дарагі суседзіку, — кажа п'яніца суседу, — пазыч мне 100 зл на адзін дзянёк.

— Не, так я не магу, — адказаў той, — але ахвотна пазычу табе 1 зл на сто дзянькоў.

ПРЫМАНКА

Дзяўчаты, гуляючы на мосце, пытаюць рыбака, чаму ён кожную нядзелю вудзіць рыбу ў тым самым месцы.

— Таму, — кажа рыбак, — што рыба ад мора заўсёды плыве ў верх ракі. Яна, пераплываючы тут, трапляе на маю прыманку, пасля на патэльню і закуска гатова.

— А чаму гэта вы, дзяўчаткі, — пытае рыбак, — кожную нядзелю гуляеце на гэтым месцы?

— Таму, — кажуць дзяўчаты, што куды б нашы хлопцы не ішлі, яны абавязкова праходзяць праз мост, трапляюць на нашу прыманку, пасля ў Загс і муж гатовы.

Кастусь Белюк
Сідарка

Слова народнае... Празрыстае і чыстае, як крынічная вада, трапяткое, трапнае, непаўторнае. Усімі колерамі вясёлкі зззяе яно ў песні, у частушцы, прыказцы і загадцы. Яно нараджаецца кожны дзень, і часта можна толькі дзівіцца, з якой аператыўнасцю адгукаецца народ на самыя разнастайныя падзеі нашага жыцця.

Ніжэй мы змяшчаем фальклорныя матэрыялы, запісаныя ў БССР у апошні час.

Частушкі аб асваенні космасу

У савецкае навукі
Поспехі магутныя —
Ззаду нас даўно пляцецца
Амерыка смутная.

Наша тэхніка мацнее
З дня на дзень і з году ў год.
Сёння ў космас чалавека
Пасылае наш народ.

Ў неба зорачка ўзнялася
Доўга я услед глядзеў.
Наш Гагарын Юрый ў космас
На ракеце паляцеў.

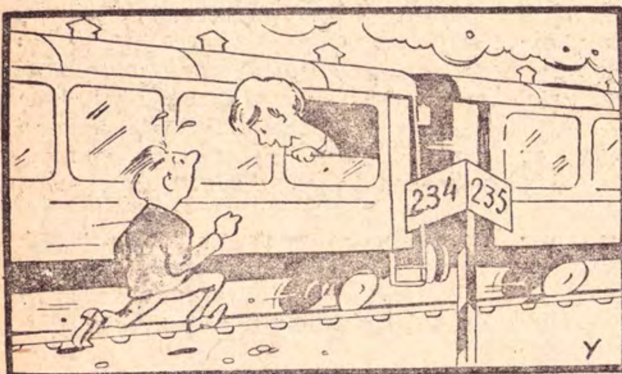
Ой, ракета ты ракета,
Ты — сястра мне родная.
Юрыю Гагарыну —
Слава ўсенародная.

Мілы грае на гармоні,
Я лявоніху скачу.
Можа, заўтра у ракеце
Разам з Юрам палячу.

Усё б я пела, усё б я пела,
Усё б я весялілася,
Каб ў ракеце разам з Юрам
У космас пусцілася.

Ой, дзяўчаты, ой, дзяўчаты.
Што ў вас за натура?
Шкадуеце, што жанаты
Наш Гагарын Юра

НЕРАШУЧАСЦЬ

— Бачыце... я... хачу сказаць, што я вас... як гэта лепш сказаць...

— Няўжо ніхто так і не ўспомніць, што мы сеялі на гэтым полі?

АВЁС НЕ ВЫЛЯГАЕ

У жыхара вёскі Клюковічы — О. А. у аўсе на полі шмат чортапалоху.

— Чаму ты яго не вынішчыш? — пытае сусед.

— Навошта? — адказвае той. — Гэта добра, бо авёс не вылягае.

Іван Пушкарэвіч
Клюковічы

— Ага, гэта Ваня!